

KUNSTIVALDKONNA ARENGUKAVA

AASTATEKS 2026–2030

Sissejuhatus

Kunstivaldkonna arengukava (KUVA) on loodud kunstivaldkonna organisatsioonide ühiste eesmärkide ja koostööalgatuste kirjeldamiseks ning elluviimiseks. KUVA 2026–2030 on jätk varasematele arengusuundadele ning käsitleb lähima 3–5 aasta suurema mõju ja koostööpotentsiaaliga algatusi, probleemide lahendamise võimalusi ja arenguprotsesse.

Lisaks allpool kirjeldatud eesmärkidele ja tegevussuundadele toetab KUVA elluviimist detailsem tegevuskava, mis kirjeldab konkreetsemalt tegevusi, nende eestvedamist, seotud koostööd, ajakava jmt. Valdkonnas on saanud heaks tavaks, et tegevuskavas erinevaid algatusi veavad organisatsioonid annavad tegevuste edenemise kohta regulaarselt teada, peamiselt 1–2 aasta perioodi puudutavate vahekokkuvõtete kaudu. See on oluliseks täienduseks igapäevastele kunstielu ja kultuuripoliitikat puudutavatele ülevaadetele.

KUVA 2026–2030 koostamise eestvedajad tänavad kõiki 2025–2026. aastal aruteludes osalenud inimesi ja organisatsioone!

Kunstivaldkonna koostöö põhiväärtused

KUVA loomisel on lähtutud olulistest aluspõhimõtetest, mis kirjeldavad Eesti kunstielu arendamise lähtekohti. Need on põhimõtted, millele toetub kunstivaldkonna organisatsioonide omavaheline koostöö ning järgnevate eesmärkide ja tegevuste laiem visioon.

- Kunst on töö, mis eeldab väärilist tasu.
- Kunst loob ühiskonnas sidusust.
- Kunstielu mitmekesisus on väärtus.
- Kunst loob rahvusvahelisust.
- Kunst peab olema ligipääsetav ja kättesaadav.
- On oluline, et mitmekesine kunstielu kataks kogu Eestit.
- Kunst vajab laia kandepinda, mille oluliseks osaks on kunstiharidus ja järelkasv.
- Ühiskonna harituse üheks oluliseks tahuks on kunstiteadlikkus.
- KUVA aluseks on koostöökultuur.

KUVA valdkonnad ja temaatilised sihid

KUVA 2026–2030 raames koostatud eesmärgid ja algatused jagunevad viie olulise teemavaldkonna vahel. Iga valdkonna kohta on sõnastatud strateegiline eesmärk, organisatsioonide omavahelist koostööd toetavad tegevussuunad ja konkreetsed algatused muudatuste elluviimiseks.

KUVA strateegilised eesmärgid

1. Kunstnikud ja kunstitöötajad on ühiskonnas väärtustatud, sh sotsiaalsete garantiide toel.
2. Organisatsioonide koostöö tulemusena suureneb valdkonna rahastuse maht ja jätkusuutlikkus kasvab.
3. Rahvusvaheline koostöö on laiapõhjaline ja seda toetavad erinevad (esindus)sündmuste või tegevuste formaadid.
4. Kunstiväli on avatud ja ligipääsetav, seda toetab elukestev kunstiharidus ja valdkondade ülene koostöö.
5. Eesti ühiskond on kunstiteadlik.

EESMÄRK 1: Kunstnikud ja kunstitöötajad on ühiskonnas väärtustatud, sh sotsiaalsete garantiide toel.

1. Kunstivälja huvide ja ootuste esindamine ning sellega seotud koalitsioonide loomine, sh huvikaitse kava loomine ja elluviimine.

Tegevus	Soovitud tulemus
Kunstivaldkond seisab vabakutseliste töötingimuste eest.	Loodud ning ellu rakendatud on valdkondlik huvikaitse kava.
Kunstnikutasude ettepaneku järjepidev tutvustamine ja selle elluviimise toetamine.	Loodud on spetsiaalne kunstnike-tasude toetusmeede.
Autoriõigustega seotud kaitse toetamine.	Suurenenud on kunstnike teadlikkus autoriõiguste teemal, täienenud on võimalused pakkuda juriidilist nõustamist ja tuge.
Valdkonna heaks tehtava lobitöö ja eestkoste edendamise, sh erinevate sektorite esindajate ja arvamuslimedrite seas.	Erinevate kultuurivaldkonna algatuste juures on kajastatud kunstivaldkonna vaade, kunstiorganisatsioonid jagavad omavahel infot valdkondadevahelise koostöö ja seotud võimaluste kohta.
Koostöö kohalike omavalitsustega, sh kaasava eelarve formaadi sisustamisel, vabade pindade kasutamisel jm.	KOV kohtumised toimuvad koordineeritult ja koostöös, kaardistatud on regionaalsete tegevuste hetkeseis (sh kunstiharidus).

2. Kunstnike ja kunstitöötajate töötingimuste ja tasudega seotud kultuuri edendamine ja juurutamine, sh seotud osapoolte teadlikkuse tõstmine, aga ka aktsioonid teema nähtavamaks muutmiseks.

Tegevus

Soovitud tulemus

Hea tava loomine kunstnike ja kunstitöötajate tasustamiseks ja heaolu tagamiseks (sh kokkulepped ja tingimused, töö- ja puhkeaeg jne).

Vähenevad tööelu hügieenitasandi probleemid, töötingimused paranevad, vastastikused ootused selginevad. Toimib kunstnike tasustamise ühiselt kokkulepitud raamistik (min 30% valdkonnast).

Teiste kultuurivaldkondade tasupõhimõtete kaardistamine ja võimalike lahenduskäikude analüüsimine.

Kunstivaldkonna ootused lähiaja kultuuripoliitilisteks otsusteks arvestavad ülejäänud kultuurisektori hetkeolukorra ja praktikatega.

Teemakohaste infolehtede koostamine ja näidislepingute kättesaadavaks tegemine.

Valminud on erinevate töösuhete ja koostöövormide läbirääkimisi ja makse käsitlevad soovitusel ja juhised.

Kunstnike ja kunstitöötajate tööelu võimaluste kirjeldamine ja analüüsimine.

Kirjeldatud on kunstnike ja kunstitöötajate karjäärimudel, mis käsitleb realistlikult valdkonna töövõimalusi.

3. Valdkonna ja kunstnike töö promotsioon meedias ja kunstnike kui arvamusiidrite ja/või ekspertide nähtavuse suurendamine (sh kogemuslood jmt).

Tegevus

Soovitud tulemus

Täiendava promotsiooni- ja kommunikatsioonivõimekuse loomine.

Valdkonna organisatsioonide koostöö tulemusena laieneb ekspertide ja kõneisikute ring, mille kaudu valdkonnas toimuvat tutvustatakse ja selgitatakse.

Toimetuste ja ajakirjanike regulaarne kaasamine ja üldise kunstiteadlikkuse suurendamine.	Nii avalik-õigusliku kui ka erameedia eri vormides on kunstivaldkonna teemad rohkem pildis.
---	---

Kunstnikupalga saajate teema suurem toomine meediapilti.	Erinevates formaatides meedia-kajastused avavad kunstnikupalga saajate loomingulisi sihte ja tegevusi.
--	--

---

4. Erinevate kunstivaldkonna siseste koostöövõimaluste toetamine, sh nt kunstnikelt kunstnikele töötoad jmt.

Tegevus

Soovitud tulemus

Kunstnike vahelise koostöö toetamine.	Lisandub erinevaid võimalusi, mille raames saavad kunstnikud oma kogemusi ja töömeetodeid jagada, sh meediumite ja põlvkondade üleselt.
---------------------------------------	---

Kohalike residentuuridega seotud võimaluste avardamine.	Regulaarselt jagatakse infot Eestis tegutsevate residentuuride kohta, toimub arutelu seotud kogemuste ja võimaluste üle.
---	--

Valdkonnale suunatud koolituste jt arendustegevuste koordineerimine.	Regulaarselt toimuvad arendustegevused, info osalemisvõimaluste kohta on kättesaadav ja edastatud piisava ajavaruga.
--	--

EESMÄRK 2: Kunstivaldkonna rahastuspõhimõtete ajakohastamine

1. Kunstivaldkonna rahastuspõhimõtete ajakohastamine, sh kunstiasutuste kiirendi loomisele kaasaaitamine.

Tegevus	Soovitud tulemus
Kunstivaldkonna organisatsioonidega seotud tegevustoetuste kasvuks ja jätkusuutlikkuse tõusuks eelduste ja võimaluste loomine.	Kasvab regulaarset tegevustoetust saavate valdkonna organisatsioonide osakaal.
Kunstiasutuste kiirendi ettepaneku koostamine ja selle loomisele kaasaaitamine.	Kunstivaldkonna arendustegevusi toetab selleks eraldi mõeldud avaliku sektori fond.
Loomeresidentuuride toetusmeetme väljatöötamine	Koostatud on ettepanekud täiendava rahastusvõimaluse loomiseks.

2. Organisatsioonide tegevuse ja visioonide tutvustamine, sh valdkonna sees.

Tegevus	Soovitud tulemus
Valdkonnas loodud arengukavade jt visiooni- või strateegiadokumentide, aastakokkuvõtete jmt ülevaadete avalik tutvustamine, sh KUVA iga-aastaste vahekokkuvõtete koostamine ja tagasidestamine.	Valminud ülevaateid ning võtmetähtsusega protsesside edenemise kulgu tutvustatakse valdkondlikel kohtumistel ja aruteludel (nt kohvihommikud jmt).
Kärajate tüüpi arutelude korraldamine eesmärgiga suurendada teadlikkust valdkonna organisatsioonide plaanidest, tegevussuundadest ja otsustest.	Regulaarselt toimuvad arutelud, mis kunstivaldkonna organisatsioonide hetkeolukorda, sihte ja tegevussuundi avavad.

3. Kesksete teenuste või võimekuste arendamine, sh nt materjalilaenus, laopinnad, transport jmt.

Tegevus

Soovitud tulemus

Näituste teostamiseks vajalike teenuste andmebaasi loomine.

Valminud on andmebaas, mis sisaldab infot kesksete teenuste kohta, sh asjakohased rahvusvahelised kontaktid (nt logistika).

---

4. Näituseringluse koordineerimine, sh suuremate ja väiksemate organisatsioonide koostöös.

Tegevus

Soovitud tulemus

Näituseringlusega seotud võimaluste kaardistamine, seotud infovahetuse koordineerimine ja projektide elluviimise toetamine.

Valdkonnas kasvab selliste näituseprojektide arv ja osakaal, mille ettevalmistamise käigus arvestatakse võimalustega sama lahendust ka järgmistes esitluskohtades kasutada.

---

5. Protsendikunstiga seotud ettepanekute koostamine seadusloome täpsustamiseks.

Tegevus

Soovitud tulemus

Konkursi ülesehitusega seotud ettepanekute väljatöötamine.

Valdkonna poolt esitatakse protsendikunsti süsteemi täiendamiseks ja täpsustamiseks omapoolsed muudatusettepanekud.

Lahenduse täiendamine KOV ja erasektoriga seotud võimalustega.

Loodud on eeldused protsendikunsti raamistiku laiendamiseks KOV ja erasektori suunal.

Tellijatele suunatud koolituste jmt formaatide väljatöötamine.

Kasvab tellijate teadlikkus protsendikunstiga seotud võimaluste kasutamisest, senistest praktikatest, kogemustest ja soovitudest.

---

6. Valdkonda puudutavate uuringute läbiviimine.

Tegevus	Soovitud tulemus
Kunstnike toimetulekut käsitleva uuringu läbiviimine.	Valminud on uuring, mis analüüsib kunstnike toimetulekut puudutavaid tegureid ning pakub välja soovitud, mida erinevates sektorites lahendustena ellu viia.
Erinevate uuringukavandite koostamine, tutvustamine ja koostöövõimaluste leidmine nende elluviimiseks.	Suureneb võimekus erinevate uuringute elluviimiseks (sh nt kunstivaldkonna sotsiaalmajandusliku mõju, organisatsioonide toimimise, küllastajate ja mitte-küllastajate, kunstituru, valdkonna rahvusvahelistumise jt oluliste valdkondade analüüsimiseks ning edasiste sammude kavandamiseks).

EESMÄRK 3: Rahvusvaheline koostöö on laiapõhjaline ja seda toetavad erinevad (esindus)sündmuste või tegevuste formaadid.

1. Laiapõhjalisema rahvusvahelistumise prioriteetide ja eesmärkide kava loomine, mille eesmärgiks on Eesti kui kunsti- ja disainimaa kuvandi tugevdamine (sh koostöös teiste valdkondadega).

Tegevus	Soovitud tulemus
Kunstivaldkonna rahvusvahelistumise strateegia koostamine.	Kirjeldatud on lähima 3–4 aasta prioriteetid ja võtmetähtsusega tegevused, mis toetavad rahvusvaheliste sidemete loomist, hoidmist ja erinevate piiriüleste algatuste elluviimist (sh koostöös diplomaatilise võrgustiku, rahvusvaheliste katus- ja erialaorganisatsioonide jt).
Residentuuride rahvusvahelise võimekuse kasvatamine.	Residentuuride kaudu tihenevad kunstivaldkonna rahvusvahelised sidemed ja koostöövõimalused.

2. Koostöö olulisemate rahvusvaheliste festivalidega, sh arvestades Eesti kui potentsiaalse fookusriigiga.

Tegevus	Soovitud tulemus
Suursündmuste kuraatorite visiitide korraldamine Eestisse.	Eestit külastavad regulaarselt erinevate suursündmuste kuraatorid, eksperdid ja kõneisikud, kes saavad vahetult osa siinsest kunstielust ning suureneb nende huvi ja motivatsioon Eestiga seotud võimaluste kaardistamisel ja elluviimisel.

3. Eestis toimuvate esindussündmuste toimumiseks vajalike tingimuste loomine ja jätkusuutlikkuse kasvatamine (biennaalid, triennaalid, messid, festivalid) ning välisnäituste ja suurprojektide toomine Eestisse.

Tegevus	Soovitud tulemus
Olemasolevate Eestis toimuvate suursündmuste elluviimise eelduste analüüsimine.	Strateegiliselt on kirjeldatud eeldused, mida olemasolevate sündmuste jätkumine vajab.
Võimaliku uue suursündmuse kontseptsiooni arutelu ja ellukutsumise võimalikkuse analüüsimine.	Kirjeldatud on võimaliku uue sündmusega seotud tulevikustsenaarium, vajadused ja seotud potentsiaal.

EESMÄRK 4: Kunstiväli on avatud ja ligipääsetav, seda toetab elukestev kunstiharidus ja valdkondade ülene koostöö.

1. Kunstielu regionaalse ligipääsetavuse suurendamine, sh publiku toomine sündmustele, üle-eestiliste kunstialgatuste kavandamine ja elluviimine jmt.

Tegevus	Soovitud tulemus
Regulaarsete ülevaadete koostamine Eesti kunstielus toimuva kohta.	Valmib iga-aastane statistika, mis kaardistab Eestis toimuvaid näituseid ja mida saab kasutada ülevaate saamiseks ja tuleviku planeerimiseks.
Üle-eestiliste kampaaniate jt algatuste ellukutsumine ja läbiviimine.	Toimuvad mitmesugused eri formaatides ja paikades aset leidvad kunstisündmused, nt kunstikuu, kunstnikud kogudes, kunstnikud ja nende kodukohad, avatud ateljeed ja residentuurid jmt.

2. Üld- ja huvihariduse eesmärkide sidumine kunstivaldkonnaga, sh muuseumihariduse toetamine, visiidid jt tegevused koolides, Kultuurirannitsa võimalused, koostöö teiste valdkondadega jmt.

Tegevus	Soovitud tulemus
Ettepanekute koostamine üldhariduse programmi rikastamiseks ja kunstieluga seotud teemade kaasamiseks viisil, mis toetab üldhariduse ja erinevate õppeainete eesmärke.	Üldhariduskoolid kasutavad erinevaid kunstivaldkonna poolt pakutavaid või sellega seotud võimalusi (nii koolis kohapeal kui ka Kultuurirannitsa, erinevate õppekäikude jt seotud võimaluste kaudu).
Infovahetuse hoidmine ja koostöö huvihariduse valdkonna ja kunstikoolidega.	Olemas on ülevaade huvihariduses ja kunstikoolides toimuva ja erinevate koostöövõimaluste kohta (sh koostöös Eesti Kunstikoolide Liiduga).

3. Kunstivaldkonna kõrghariduse olulisuse ja väärtuse teadvustamise toetamine ja koostööalgatuste elluviimine kõrgkoolidega.

Tegevus

Soovitud tulemus

Praktikaprogrammide väljatöötamine koostöös kõrgkoolidega.

Tudengitel ja kõrgkooli lõpetajatel on regulaarselt võimalik läbida assistendi-praktikat tegutsevate kunstnike studio-tes ja/või kunstiasutuste juures.

Valdkonna tulevikuga seotud koolitus-vajaduse kaardistamine.

Toimub arutelu kõrgkoolidega ees-märgiga kirjeldada tööturu ootusi, peegeldada vilistlaste kogemusi ja toetada tudengeid tööellu sisenemisel.

4. Kunstielu üldise ligipääsetavuse hoidmine ja suurendamine (sh erivajadustega inimesed, erinevat laadi barjäärid kunstielust osasaamisel jmt).

Tegevus

Soovitud tulemus

Kunstielus osalemise ligipääsetavuse auditi läbiviimine.

Valminud on ülevaade, mis analüüsib kunstielust osasaamise võimalusi, seotud takistusi, võimalikke lahenduskaike jmt.

Organisatsioonide vahelise kogemuste-vahetuse ja koostöö toetamine.

Kasvab teadlikkus ja suutlikkus tõsta üldist standardit, mis puudutab eri siht-rühmade osalemisvõimalust ja ligipääsu kunstielule (sh noored, eakad jt).

5. Erinevatele sihtrühmadele loodavate publikuprogrammide loomisele kaasaaitamine, sh täiskasvanutele suunatud formaadid ja tegevused.

Tegevus**Soovitud tulemus**

Ettevalmistatud formaatide väljatöötamine ja tutvustamine publikuprogrammide jaoks.

Kasvab metoodiliselt läbimõeldud ja erinevate sihtrühmade jaoks atraktiivsete publikuprogrammide arv ning osakaal.

EESMÄRK 5: Eesti ühiskond on kunstiteadlik.

1. Pidev kriitika tellimine ja selle soodustamine ning kriitikute tunnustamine.

Tegevus

Soovitud tulemus

Kunstist kirjutamise ja kunstiteemade kajastamise koolitusprogrammi elluviimine.

Kriitikutele, toimetuste liikmetele jt on loodud võimalus end täiendada kunstkriitika ja kunstielu kajastamise teemadel.

---

2. Peavoolu meediapildiga seotud tegevused, sh koostöö toimetustega jmt.

Tegevus

Soovitud tulemus

Valdkonna meediategevuste koordineerimine.

Koostöö toimetustega toimub tuginedes regulaarsetele kontaktidele ning tegevusi toetab sisuline ülevaade valdkonnas toimuvast, uutest algatustest jmt.

Välisriikides toimuvate Eesti näituste meediakajastuse suurendamine ja võimendamine.

Eesti peavoolumeedia kajastab kunstnike tegevust välisriikides ja osalemist rahvusvahelises kunstielus.

Kunstnikele ja/või kunstikorraldajatele suunatud (sotsiaal)meedia ja digioskuste koolitusprogrammi algatamine.

Kasvab valdkondlik pädevus (sotsiaal)meedia ja digikanalite kasutamisel.

---

3. Erinevate kunstipreemiate hetkeolukorra hindamine ja võimalike uuenduste elluviimine.

Tegevus

Soovitud tulemus

Olemasolevate olulisemate kunsti-
preemiate hetkeolukorra hindamine
ja analüüsimine.

Kaardistatud on olulisemad preemia-
tega seotud aspektid ja tuleviku-
võimalused (sh nt KULKA aastapree-
mia, riiklikud kunstipreemiad, Kristjan
Raua nimeline aastapreemia, Ado Vabbe
nimeline kunstipreemia, Köler Prize,
AkzoNobel kunstipreemia, Konrad Mäe
nimeline medal ja preemia).

Kunstitöötajate ja kriitikute tunnustamis-
võimaluste ülevaatamine.

Kirjeldatud on täiendavad ideed ja või-
malused kunstielus olulist rolli täitvate
inimeste esiletõstmiseks.

KUVA 2026–2030 tegevuskavas erinevaid algatusi eestvedavad organisatsioonid

Eesti Kunstnike Liit
Kunstiasutuste Liit
Eesti Kaasaegse Kunsti Arenduskeskus
Kaasaegse Kunsti Eesti Keskus
Eesti Loomeresidentuuride Võrgustik
Tartu Kunstnike Liit
Eesti Tarbekunsti- ja Disainimuuseum
Tallinna Kunstihoone
Kõrgem Kunstikool Pallas
Eesti Kunstiakadeemia
Eesti Kunstimuuseum